

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT***Justis- og innvandringsministeren*

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
19/4519Dato
09.10.2019**Dokument 8:97 S (2018–2019) Representantforslag om mer rettferdig inkasso og ulike tiltak for å hindre at flere havner i gjeldsfeller**

Jeg viser til brev 18. september 2019 fra justiskomiteen, der komiteen ber om en uttalelse om flere representantforslag. Dette brevet gjelder representantforslaget fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Karin Andersen og Sheida Sangtarash om mer rettferdig inkasso og ulike tiltak for å hindre at flere havner i gjeldsfeller (Dokument 8:97 S (2018–2019)).

Først vil jeg si at jeg deler bekymringen for gjeldsveksten og for konsekvensene u håndterlig gjeld har for enkeltmenneskene og deres familier. Jeg er også enig i at det er grunn til å se nærmere på inkassoregelverket, blant annet når det gjelder salærer og god inkassoskikk. Som kjent pågår det arbeid med begge deler i departementene.

Forslag nr. 1: «Stortinget ber regjeringen gjennomgå ulike gebyrer som påløper i forbindelse med rettslig inndrivelse av gjeld, og vurdere hvordan disse kan senkes og gjøres mindre belastende og rimelige for debitor.»

Regjeringen foreslo i Prop. 9 L (2018–2019) Endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer) endringer i rettsgebyrloven for å justere gebyrer i justissektoren (domstolen og politiet) til selvkost. Gebyret for forliksklage ble forslått økt fordi det lå under selvkost, mens flere andre gebyrer ble foreslått nedjustert. Dette gjaldt blant annet gebyrer for tvangssalg av fast eiendom, tvangsdekning i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom og fravikelse av fast eiendom, gebyrer for tvangsdekning i løsøre (tvangssalg, utlevering og tilbakelevering), gebyrer for felleseiebo, utstedelse av proklama i dødsbo, tvangsavvikling av selskaper og gebyr når begjæring om konkurs

blir avslått eller trukket tilbake. Lovendringene ble vedtatt og sanksjonert av Stortinget 20. desember 2018 og trådte i kraft 1. januar 2019.

I statsbudsjettet for 2019 foreslo regjeringen å nedjustere overprisede gebyrer på rettsområdet. Nedjusteringen skulle blant annet avhjelpe situasjonen for vanskeligstilte enkeltpersoner og sørge for at gebyrene ikke overstiger kostnadene staten har ved å tilby tjenestene. Nedjusteringene reduserte publikums utgifter med om lag 21 millioner kroner til politiet og om lag 55 millioner kroner til domstolene. Det er likevel fortsatt noen gebyrer som er høyere enn selvkost som kan ha betydning ved innkreving, som gebyret for utlegg. Dette vil fortløpende bli vurdert nedjustert som en del av de alminnelige budsjettprosessene i fremtidige år.

Når det gjelder gebyrer som tilfaller fordringshavere og inkassoforetak, inngår inkassoselskapenes adgang til å kreve gebyrmessig kostnadsdekning ved rettslig inndriving, jf. tvisteloven § 6-13 og forskrift om saksøktes sakskostnadsansvar ved tvangsfullbyrdelse, i mandatet til arbeidsgruppen som ser på inkassoloven, etter at departementet utvidet mandatet i januar 2019. Disse gebyrene vil bli vurdert nærmere i forbindelse med oppfølgingen av arbeidsgruppens rapport.

Forslag nr. 2: «Stortinget ber regjeringen raskt sette i verk tiltak som er nødvendige for å regulere ned nivået på maksimalsatsene som kan drives inn i forbindelse med inkassovirksomhet.»

Dette er også et spørsmål som vurderes av arbeidsgruppen som ser på inkassoloven. Arbeidsgruppen har frist til 1. januar 2020 for å avgi sin rapport. Jeg kan bekrefte at oppfølgingen av salærspørsmålet vil ha høy prioritet i departementet.

I begrunnelsen for spørsmålet heter det at inkassosalærene jevnlig bør være gjenstand for revisjon uten forutgående utredning. Til dette vil jeg understreke at endringer i inkassosalærer har store konsekvenser og må utredes forsvarlig.

Forslag nr. 3: «Stortinget ber regjeringen utrede en nedre grense for krav som kan tvangsinnføres gjennom tvangssalg av fast eiendom eller borettslagsandel, eller en regel om at det må være et vilkår om forholdsmessighet mellom behandlingen og kravets størrelse.»

Først vil jeg si at tvangssalg av fast eiendom og borettslagsandeler er svært alvorlig for dem som mister boligen sin, og skjer tvangssalget på grunn av småkrav, kan det umiddelbart fremstå som brutalt.

Jeg vil understreke at det er svært sjeldent at fast eiendom og borettslagsandeler blir tvangssolgt på grunn av småkrav. De aller fleste sakene om tvangssalg av fast eiendom og borettslagsandeler blir løst før tvangssalg blir gjennomført, og det gjelder særlig ved

småkrav. Det skyldes trolig for en stor del prosessreglene i tvangsfullbyrdelsesloven, som legger til rette for at skyldneren kan finne en løsning og forhindre tvangssalg.

Reglene i dekningsloven § 2-10 kan også beskytte skyldneren mot tvangssalg av boligen. Dersom tvangssalg av fast eiendom eller borettslagsandel mv. vil medføre at skyldneren taper retten til nødvendig bolig for seg eller sin familie, kan tingretten bestemme at tvangsdekning bare kan gjennomføres hvis det blir skaffet skyldneren eller skyldnerens familie en annen bolig som med hensyn til beliggenhet, størrelse, pris og andre forhold tilfredsstillende rimelige krav. Det finnes likevel unntak fra denne regelen, blant annet dersom tvangsdekning er begjært for inndrivning av husleie eller annet vederlag som skal betales for retten til bolig, eller for renter eller ordinært forfalte avdrag på lån sikret ved pant i eiendommen eller borettslagsandelen.

Det finnes også andre ordninger for å bistå skyldnere. NAV kan blant annet bistå med gjeldsrådgivning, og dersom skyldneren har alvorlige gjeldsproblemer, vil gjeldsordning etter gjeldsordningsloven kunne være aktuelt.

Samlet sett mener jeg at skyldnerne er godt ivaretatt etter gjeldende regler, selv om jeg igjen vil understreke at tvangssalg av bolig er svært alvorlig for dem som mister boligen.

Når det er sagt, vil jeg understreke at det er avgjørende for både økonomien til fordringshaverne og for norsk økonomi generelt at skyldnerne betaler forpliktelsene sine til rett tid. Begjæringer om tvangssalg i bolig kommer gjerne fra banker som har pant for boliglånet, borettslag som har legalpant for felleskostnader, eller kommuner som har legalpant for eiendomsskatt og ulike gebyrer. Panteretten og muligheten til å begjære tvangssalg kan være svært viktig for fordringshaverne det gjelder, selv om sakene som nevnt vanligvis løser seg før tvangssalget blir gjennomført, og tvangssalg svært sjeldent gjennomføres for småkrav. For eksempel vil det kunne gå hardt ut over andre beboere i et borettslag dersom enkelte av beboerne ikke betaler felleskostnadene. Det vil også ramme personer som selv har anstrengt økonomi.

I lys av dette, er det etter mitt syn ikke hensiktsmessig å utrede en nedre grense for krav som kan tvangsinnføres gjennom tvangssalg av fast eiendom eller borettslagsandel, eller en regel om at det må være et vilkår om forholdsmessighet mellom behandlingen og kravets størrelse.

Forslag nr. 4: «Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å pålegge egeninkasso for usikret gjeld som gis etter en forenklet kredittvurdering.»

Prinsipielt mener jeg at lovgiver ikke bør forby at visse krav inndrives gjennom inkassoforetak, så lenge kravene er rettmessige. Det å legge opp til at fordringshaverne må inndrive kravene selv vil dessuten kunne gå ut over skyldnerne. For det første vil det føre til at sakene generelt går betraktelig raskere til namsmyndighetene. For det

andre vil ikke mekanismene som beskytter skyldnere der inkassoforetak inndriver kravene, gjøre seg gjeldende. Inkassovirksomhet krever bevilling fra Finanstilsynet, og inkassoforetakene er under tilsyn. Videre vil forbrukere kunne klage til Finansklagenemnda inkasso dersom de mener at inkassoregelverket er brutt.

Forslag nr. 5: «Stortinget ber regjeringen utrede forbud mot salg av fordringer for usikret gjeld som er gitt etter en forenklet kredittvurdering.»

Regjeringen har iverksatt flere tiltak for å redusere veksten i forbrukslån, men jeg kan ikke se at et forbud mot salg av fordringer for usikret gjeld som er gitt etter en forenklet kredittvurdering, er et godt tiltak.

Det er et alminnelig pengekravsrettslig prinsipp at fordringer fritt kan overdras. Adgangen til å overdra fordringer og kredittkundens rettigheter ved overdragelse av fordringer er regulert i finansavtaleloven §§ 45 og 55. Er kredittgiveren en finansinstitusjon eller lignende institusjon som nevnt i lovens § 1 annet ledd eller en kommune eller fylkeskommune, kan fordringen bare overdras til en finansinstitusjon eller til en lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd bokstav a, d, e eller f, med mindre kredittkunden særskilt samtykker til at fordringen kan overdras til andre.

Når fordringer overdras, gjelder bestemmelsene om kredittavtaler i finansavtaleloven kapittel 3 tilsvarende i forholdet mellom kredittkunden og den som fordringen blir overdratt til, når ikke annet er fastsatt i lov. Kredittkunden kan gjøre gjeldende de samme innsigelsene og motkravene overfor erververen som han eller hun kunne gjøre gjeldende overfor den opprinnelige kredittgiveren, når ikke annet er fastsatt i lov. Reglene gir dermed et godt rettslig vern for låntakere i forbindelse med overdragelse av fordringer.

Når det gjelder fordringer som overdras til et finansforetak som er i samme konsern som et inkassoforetak, så inngår inndrivning av konserninterne krav i mandatet til arbeidsgruppen som ser på inkassoloven.

Forslag nr. 6: «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å endre reglene for tvangsinndrivelse slik at det åpnes for at namsmannen kan avvise bagatellmessige krav.»

Jeg er enig i at oversendelse av småkrav til namsmannen i et stort omfang er uheldig både for skyldnerne og for namsmannen. Etter mitt syn er likevel ikke det å gi namsmannen en hjemmel til å avvise bagatellmessige krav en god løsning. Jeg viser her til at det er avgjørende for fordringshaverne å få inndrevet kravene sine, og at reglene om namsmyndighetenes inndrivning i tvangsfullbyrdelsesloven gir skyldnerne en god beskyttelse, selv om gebyrene medfører betydelige kostnader. Imidlertid er det mulig at endringer i inkassoregelverket vil kunne føre til at færre småkrav oversendes til namsmannen.

Forslag nr. 7: «Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for, og komme tilbake til Stortinget med forslag om å innføre en beløpsgrense for hva som kan tvangsinnføres og åpne for at små krav mot enkeltpersoner kan samles opp for å nå denne beløpsgrensen for de kan tvangsinnføres.»

Det ville gått hardt ut over mange fordringshavere dersom det ble innført regler som går ut på at småkrav ikke kan tvangsinnføres. Det ville også gått ut over norsk økonomi og forbrukerne.

Når det gjelder oppsamling av krav, har inkassoforetak allerede nå en plikt til å slå sammen krav på nærmere vilkår som det er gjort nærmere rede for i Finanstilsynets rundskriv 1/2018 Retningslinjer for sammenslåing og varsling av krav. Arbeidsgruppen som ser på inkassoloven, skal blant annet se på inkassosalær og god inkassoskikk, og det er mulig at sammenslåing av krav vil være et tema i arbeidsgruppens rapport.

Forslag nr. 8: «Stortinget ber regjeringen følge opp forslag fra utredningen «Regler om kreditmarkedsføring» fra 2016 om å forby andre fordeler (lokketilbud) for å ta opp usikret kreditt.»

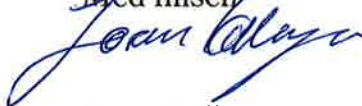
Dette spørsmålet er til vurdering i Justis- og beredskapsdepartementet. Spørsmålet må utredes nærmere og et eventuelt forslag må sendes på høring.

Forslag nr. 9: «Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til hvordan egenandeler i helsevesenet kun skal håndteres som egeninkasso og at slike misligholdte gjeldsposter må unntas fra krav om tvangssalg av bolig.»

Dersom manglende betaling av egenandeler i helsevesenet skulle føre til tvangssalg av bolig, har jeg forståelse for at det vil kunne oppleves som brutalt. Jeg vil likevel påpeke at jeg ikke kjenner til slike tvangssalg. Som nevnt over løser de aller fleste saker seg før tvangssalget gjennomføres.

Jeg vil likevel ikke anbefale en utredning som foreslått. Leger og andre grupper helsepersonell bør ha den samme lovmessige muligheten til å bruke inkassoforetak og namsmyndigheter som andre.

Med hilsen

Jøran Kallmyr